

Рекомендовано
на засіданні кафедри
історії та мовознавства _____

протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри історії та мовознавства
_____
(підпис) Близнюк Л.М.
(П.І.Б)

СИЛАБУС

з дисципліни ІСТОРІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

(назва дисципліни)

Семестр та рік навчання семестр перший рік навчання перший

Освітній рівень (перший або другий) перший

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 Економіка

освітня програма економіка підприємства (ЕП)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

освітня програма: облік і оподаткування (ОіО)

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітня програма Управління фінансами, банківська справа та страхування (ФС)

спеціальність 073 Менеджмент

освітня програма: менеджмент організацій і адміністрування (МО)

Спеціальність 075 – Маркетинг

освітня програма маркетинг (М)

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

освітня програма підприємництво (П)

Лекції та практичні заняття відповідно до розкладу <http://rasp.kart.edu.ua>

Команда викладачів:

Лектори: доцент Сніжко Ірина Анатоліївна,
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Контакти лекторів: isnizhko@ukr.net snezhko@kart.edu.ua

Додаткові інформаційні ресурси: <http://metod.kart.edu.ua>

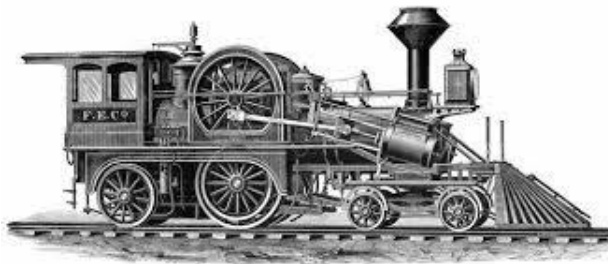
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

ІСТОРІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

СИЛАБУС

I семестр 2024-2025 навчального року

Якщо вас цікавить як змінився залізничний транспорт за 200 років, вам потрібно саме це!

Від здобувачів очікується: базові знання історії та географії, а також обізнаність в питаннях економічного розвитку.

Курс «Історії залізничного транспорту» належить до дисциплін циклу гуманітарної підготовки. Вивчення дисципліни спрямовано на підготовку досвідченого фахівця залізничної галузі, який знається на історичних традиціях, розуміє особливості впливу певної історичної епохи на розвиток залізничного транспорту в світі та в Україні.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Актуальність вивчення курсу обумовлена такими обставинами:

□ *знання історії галузі є важливою складовою професіоналізму сучасного залізничника.* Володіння історичною інформацією дозволяє глибше зрозуміти світові тенденції розвитку залізничного транспорту, об'єктивно оцінити стан і проблеми цієї галузі в Україні, корені яких знаходяться у минулому, врахувати досвід вирішення аналогічних проблем, запобігти повторенню помилок;

□ *без вивчення історії залізничного транспорту майбутньому фахівцю-залізничнику неможливо сформувати у собі комплекс рис, характерних для професіонала високого рівня, виховати почуття галузевого патріотизму;*

□ *компетентність у сфері історії галузі розширює й поглиблює технічний і гуманітарний кругозір випускника університету, сприяє формуванню його авторитету в колективі залізничного підприємства, створенню позитивного іміджу.*

Об'єкт навчальної дисципліни – залізничний транспорт.

Предмет навчальної дисципліни – закономірності процесу становлення та історичний розвиток світового й вітчизняного залізничного транспорту.

Метою вивчення історії залізничної галузі як навчальної дисципліни є:

□ *систематизація та поглиблення знань про історію розвитку світового та вітчизняного залізничного транспорту;*

□ *створення наукових уявлень про передумови його виникнення й основні етапи еволюції;*

□ *розвиток вміння аналізувати, порівнювати процеси і події, характерні для залізниць різних країн, орієнтуватися в технічних та експлуатаційних особливостях залізничної техніки певних епох, визначати внесок видатних науковців, керівників і виробничників у розвиток залізничної галузі;*

□ *розуміння особливостей розвитку залізниць України та напрямів їх модернізації у контексті світових тенденцій;*

□ залучення до патріотичних, трудових, науково-технічних традицій попередніх поколінь українських залізничників.

Міждисциплінарні зв'язки:

Історія залізничного транспорту є системною наукою, яка взаємопов'язана з багатьма технічними та гуманітарними науками. Вона спирається на знання й вміння студентів, отримані з історії України та української культури, економічної географії, правознавства.

Історія залізничного транспорту пов'язана з такими дисциплінами, що викладаються в УкрДУЗТ: «Загальний курс залізниць», «Економічна історія», «Економіка залізничного транспорту», «Безпека руху на залізничному транспорті».

Вивчення курсу історії залізничного транспорту спрямовано на підготовку досвідченого фахівця залізничної галузі, який знається на історичних традиціях, розуміє особливості впливу певної історичної епохи на розвиток залізничного транспорту у світі та в Україні.

Курс спрямований на розвиток наступних компетентностей студентів:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність критично оцінювати наукові цінності і досягнення суспільства у розвитку транспортних технологій.
3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
4. Розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
6. Здатність враховувати людський фактор в транспортних технологіях.
7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
8. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Як організоване навчання у межах навчального курсу «Історія залізничного транспорту»?

Опис дисципліни:

Кредитів ECTS – 3

Загальна кількість годин вивчення дисципліни – 90

Огляд курсу

Цей курс вивчається протягом семестру і дає студентам глибоке розуміння історичних особливостей розвитку галузі, засвідчує вплив економічних та геополітичних чинників на розвиток залізничного транспорту.

Курс складається з однієї лекції раз на два тижні (всього 8 або 7 лекцій залежно від розкладу) і одного семінарського заняття раз на два тижні (всього 8 або 7 занять). Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання під час обговорення в аудиторії та виконувати індивідуальні завдання. У межах курсу може бути проведена екскурсія до Музею історії та залізничної техніки Південної залізниці <https://www.pz.gov.ua/dept/101320?lid=2>

Історія залізничного транспорту / схема курсу

Лекції
Довідковий матеріал
Презентації
Обговорення (семінарські заняття)
Практичні завдання
Залік

Теми курсу

Змістовий модуль 1. Виникнення та розвиток залізничного транспорту у ХІХ – першій половині ХХ ст.

Змістовий модуль 2. Залізничний транспорту у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче.

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Тема 1. Виникнення залізниць як нового виду транспорту (перша половина ХІХ ст.)		
2			2	Семінар 1. Виникнення

				залізниць як нового виду транспорту
3	2	Тема 2. Розвиток залізничного транспорту у другій половині XIX – на початку XX ст.		
4			2	Семінар 2. Будівництво ліній українських залізниць у другій половині XIX ст.
5	2	Тема 3. Залізничний транспорт у міжвоєнний період (1918–1939 рр.)		
6			2	Семінар 3. Розвиток залізничного транспорту у міжвоєнний період (1918–1939 рр.)
7	2	Тема 4. Діяльність залізниць у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)		
Модульний контроль знань № 1				
8			2	Семінар 4. Діяльність залізниць у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)
9	2	Тема 5. Розвиток залізничного транспорту у другій половині 1940 – на початку 1990-х рр.		
10			2	Семінар 5. Залізничний транспорт і розвиток НТП
11	2	Тема 6. Залізничний транспорт на сучасному етапі (1991–2020 рр.)		
12			2	Семінар 6. Сучасні проблеми функціонування залізничного транспорту в Україні
13	2	Тема 7. Створення та діяльність ХПТ – УкрДУЗТ (1930–2020 рр.)		
14			2	Семінар 7. Історія створення та діяльності УкрДУЗТ (1930–2022 рр.)
Модульний контроль знань № 2				
15	2	Тема 7. Створення та діяльність ХПТ –		

		УкрДУЗТ (1930–2020 рр.)		
--	--	-------------------------	--	--

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету:
<http://metod.kart.edu.ua/>

Рекомендована література:

Основна

Агієнко І. В. С. Ю. Вітте і мережа залізниць на українських землях: етапи зростання // Вісник Дніпропетровського університету. – 2007. – Вип. 14. – № 5. – С. 92 – 97.

Данько М. І. Українська державна академія залізничного транспорту – минуле і сьогодення // Залізничний транспорт України. – 2005. – № 4. – С. 4 – 7, С. 5 – 10.

Данько М. І., Дикань В. Л., Кондратюк М. В. Удосконалення організаційної структури залізничного комплексу України в сучасних умовах. – Х.: УкрДАЗТ, 2010.

Димитрюк В. М. Формування та функціонування мережі залізниць Буковини Австро-Угорського періоду: 1866 – 1918. – К.: АН ВШ України, 2005.

Довганюк С. С. Володимир Миколайович Образцов (1874 – 1949). – К., 2010.

Дорошко М. С. Одержавлення українських профспілок та формування їх номенклатури (1918 – 1930-ті роки) // Науково-практична конференція: «100 років профспілковому руху залізничників і транспортних будівельників України: історичний досвід, традиції і перспективи». – К., 2005. – С. 52 – 68.

Кірпа Г. М. Основні напрямки поліпшення стану українських залізниць у сучасних умовах // Залізничний транспорт України. – 2001. – № 4. – С. 2 – 6.

Кірпа Г. М., Пшінько О. А., Агієнко І. В. Залізниці України: історичний нарис. Дніпропетровськ: Арт-Пресс, 2001.

Колісник К. Е. Розвиток українських залізниць у 1930-х роках. Збірник наукових праць УкрДАЗТ. Харків, 2013. № 136. С. 443–444.

Корнієнко П. С. Нормативно-правове регулювання залізничного транспорту в Україні (друга половина XIX століття) // Віче. – 2007. – № 16. – С. 14 – 15.

Кравченко О. В. Соціальна робота дорожньої професійної спілки Південної залізниці на початку 20-х рр. XX ст.// Науково-практична конференція: «100 років профспілковому руху залізничників і транспортних

будівельників України: історичний досвід, традиції і перспективи». – К., 2005. – С. 79 – 91.

Линюк Ю. С. Сторінки історії Одеської залізниці, 1865 – 2005. – Одеса: Астропринт, 2005.

Логвиненко І. П. Вклад вітчизняних вчених у розвиток науки і техніки залізничного транспорту. – К.: Т-во для поширення політ. та наук. Знань УРСР, 1953.

Мелешко, М. Будівництво і розвиток залізниць: від Царськосільської до Одеської. Українська залізниця. 2018. № 1–2. С. 33–40; № 3–4. С. 31–36.

Мелешко, М. Одеська залізниця: шлях довжиною в 150 років (історичний екскурс). Українські залізниці. 2015. № 11–12. С. 6–13.

Мукмінова Т. А. Реформування залізничної галузі: ключові аспекти // Залізничний транспорт України. – 2006. – № 3. – С. 10 – 13.

Повсталі із забуття. Репресовані залізничники (1919 – 1953). – К.: Транспорт України, 2001.

Укрзалізниця. Поступ часу 1991 – 1996: Матеріали до історії залізничного транспорту України / П. Москаленко, Т. Мукмінова. – К.: Транспорт України, 1996.

Хілюк Ф. М. Розвиток транспорту України в семиріччі (1959 – 65). – К., 1959.

Шаригіна О. А. Історія виникнення і розвитку залізничного та морського транспорту на Півдні України (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). – Херсон: ХДМІ, 2009.

Допоміжна

Агієнко І. В. Легенда вітчизняної транспортної галузі – Всеволод Арутюнович Лазарян. Залізничний транспорт України. 2014. № 5. С. 54–56.

Бердута В. Харків - столиця трьох залізниць. Магістраль-регіональна+Південна магістраль. 2019. 2 лютого (№ 4). С. 12/6.

Дикобраз М. Рекорди в залізниці: потяг, що рухається догори. Українська залізниця. 2019. № 6. С. 14-17.

Дмитроченко М. Ф. Ректори ХЕТІЗТ – ХЕМІЗТ – ХІПТ – ХарДАЗТ УкрДАЗТ // Залізничний транспорт України. – 2005. – № 4. – С. 7 – 13.

Історія Української державної академії залізничного транспорту (1930 – 2005) / За загал. ред. М. І. Данька, Т. А. Мукмінової. – К.: Вид-во «Транспорт України», УкрДАЗТ, 2005.

Каграманян А. О. Інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів Української державної академії залізничного транспорту // Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С. 35 – 36.

Калабухін Ю. Є. Історія факультету «Економіка транспорту» // Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С. 18 – 19.

Колісник К. Е. Гуманітарний факультет // Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С. 17 – 18.

Краснолиманський заочний факультет // Залізничний транспорт України. 2010. – № 4. – С. 19 – 23.

Кравченко О. В. Популяризація історії залізничного транспорту як чинник підвищення іміджу Укрзалізниці. Збірник наукових праць УкрДАЗТ. Харків, 2013. № 136. С. 445–446.

Линюк Ю. С. Сторінки історії Одеської залізниці, 1865–2005. Одеса: Астропринт, 2005.

Мкртичян Д. І., Шаповал Г. В., Кулешов В. М. Факультет «Управління процесами перевезень» // Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С. 27 – 31.

Поддубняк В. І. Донецький інститут залізничного транспорту: 43 роки підготовки кадрів // Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С. 32 – 34.

Прогонний О. М. Факультет «Автоматика, телемеханіка і зв'язок» // Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С.11 – 12.

Прохоров А. М. З історії Південної залізниці. Українська залізниця. 2018. № 6. С. 25–28.

Скорик О. О., Трикоз Л. В. Сучасні тенденції розвитку будівельного факультету // Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С. 13 – 16.

Устенко О. В. Механічний факультет// Залізничний транспорт України. – 2010. – № 4. – С. 24 – 26.

Шаригіна О. А. Історія виникнення і розвитку залізничного та морського транспорту на Півдні України (друга половина XIX – початок XX ст.). Херсон: ХДМІ, 2009.

100 років на захисті трудящих. Історія профспілкового руху залізничників і транспортних будівельників України / Упоряд. В. М. Уржанов; За ред. В. М. Ткачова, М. Г. Сінчака. – К., 2005.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Портал електронних видань Українського державного університету залізничного транспорту.: <http://metod.kart.edu.ua/>

2. Укрзаліниця: <http://www.uz.gov.ua>

3. Історія виникнення та розвитку залізниць України <https://we.org.ua/transport/istoriyavynyknennya-ta-rozvytku-zaliznychnyh-dorig-ukrayiny/>

4. Залізничне будівництво в Україні 19 – початку 20 століть http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Zaliznychne_budivnuctvo_v_Ukr

5. Етапи розвитку і формування залізничного транспорту. <https://helpiks.org/1-91077.html>

6. Павло Глазовий. Гумористика. Громадяни пасажири (Аудіокнига) <https://www.youtube.com/watch?v=8T-nh35W5co>

7. П'ять несподіваних фактів про історію залізниці
<https://tokar.ua/read/28586>

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання для самостійної роботи:

- Студентам пропонується обрати один з 8 варіантів тем для створення власного проекту впродовж семестру. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується 20 балів до поточного модульного контролю. За невиконане завдання бали не нараховуються. Необхідний обсяг виконання завдання становить 50% на перший модульний контроль і 100% на другий модульний контроль. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

№ з/п	Назва теми
1	Підготовка кадрів і розвиток залізничної освіти
2	Історія залізниць у кіно, мистецтві, літературі
3	Метрополітени світу
4	Форма залізничників: історія виникнення
5	Діяльність залізничного транспорту в роки Першої світової війни
6	Історія створення музеїв залізничного транспорту
7	Міжнародні організації залізничного транспорту
8	Міжнародні високошвидкісні магістралі

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував понад 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. Максимальна сума становить 15 балів.

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання розвитку залізничного транспорту в світі та в Україні. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. Максимальна сума становить 10 балів.

Семінарські заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). Максимальна сума становить 15 балів.

Виконання практичних завдань:

У кожному з двох модулів пропонується виконання трьох практичних завдань, кожна правильна відповідь на питання яких оцінюється в 1 бал. Максимальна сума балів за завдання в модулі становить 37 балів.

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.

Залік:

Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає

заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача.

Кодекс академічної доброчесності

Не дотримання Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>
Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>